

Natuurtoets herontwikkeling Behouden Haven te Zaandam

Toetsing in het kader van de Wet natuurbescherming

16 november 2023

Kenmerk R001-1293531JVW-V01-efm-NL

Verantwoording

Titel	Natuurtoets herontwikkeling Behouden Haven te Zaandam
Opdrachtgever	Gemeente Zaanstad
Projectleider	[REDACTED]
Auteur	[REDACTED]
Tweede lezer	[REDACTED]
Uitvoering meet- en inspectiewerk	[REDACTED] en [REDACTED]
Kenmerk	R001-1293531JVW-V01-efm-NL
Aantal pagina's	27 (exclusief bijlagen)
Datum	16 november 2023
Handtekening	Ontbreekt in verband met digitale verwerking. Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven.

Colofon

TAUW bv
Australiëlaan 5
Postbus 3015
3502 GA Utrecht
T +31 30 28 24 82 4
E info.utrecht@tauw.com

Inhoud

1	Inleiding	5
1.1	Doel	5
1.2	Wettelijk kader	5
1.3	Te beschouwen natuurwet- en regelgeving	5
1.4	TAUW en biodiversiteit	7
1.5	Kwaliteit	7
2	Huidige situatie, beoogde ontwikkeling en uitgangspunten	7
2.1	Huidige situatie	7
2.2	Beoogde ontwikkeling	10
2.3	Uitgangspunten werkzaamheden en toetsing	11
3	Soortenbescherming	11
3.1	Beschermingsregime en bepalingen	11
3.2	Vrijstellingen	12
3.3	Zorgplicht	13
3.4	Werkwijze	13
3.5	Te toetsen soorten	13
3.5.1	Mogelijk aanwezige soorten op basis van literatuuronderzoek	13
3.5.2	Met zekerheid afwezige soorten op basis van habitat en/of ingreep	14
3.6	Toetsing beschermde soorten	14
3.6.1	Grondgebonden zoogdieren	14
3.6.2	Vleermuizen	15
3.6.3	Vogels	19
3.6.4	Amfibieën	22
3.6.5	Vlinders	22
4	Conclusies en aanbevelingen	23
4.1	Aanleiding en doel	23
4.2	Relevante natuurwet- en regelgeving	23
4.3	Conclusies toetsing	23
4.3.1	Wet natuurbescherming	23
4.3.2	Provinciaal beschermde gebieden	24

4.4	Consequenties planvorming en uitvoering	25
4.5	Aanbevelingen en kansen biodiversiteit	25
5	Literatuur	26

1 Inleiding

Dit hoofdstuk beschrijft het doel van de toetsing, de relevante natuurwetgeving, de wijze van kwaliteitsborging en de te hanteren uitgangspunten voor de toetsing.

1.1 Doel

In opdracht van Gemeente Zaanstad heeft TAUW onderzoek gedaan naar de consequenties van de geldende natuurwet- en regelgeving voor het plan om de Behouden Haven te herontwikkelen. Het adres van het woonzorgcentrum dat hieronder valt en gesloopt wordt, is Nova Zembla 2 te Zaandam. Bij de werkzaamheden wordt ook de loopbrug tussen woonzorgcentrum Saenden en de woningen van 't Fluytschip gesloopt. De ontwikkeling kan alleen doorgaan als deze niet in strijd is met de natuurwetgeving, of als de benodigde vergunningen worden afgegeven en/of ontheffingen kunnen worden verleend.

In deze rapportage volgt het antwoord op de volgende vragen:

- Welke natuurwet- en regelgeving is van belang?
- In hoeverre is de beoogde ontwikkeling (mogelijk) strijdig met de geldende natuurwet- en regelgeving?
- Zijn maatregelen en/of een vergunning/ontheffing/melding nodig?
- Wat betekent dit voor de verdere planvorming en uitvoering?

1.2 Wettelijk kader

De Wet natuurbescherming (hierna: 'Wnb') is het wettelijke stelsel voor bescherming van Natura 2000-gebieden, soorten (flora en fauna) en houtopstanden. Het beschermingsregime gaat uit van het 'nee, tenzij-principe'. Dit betekent dat de genoemde verbodsbepalingen in de Wnb altijd gelden. Het afwijken hiervan is alleen onder voorwaarden toegestaan. Gedeputeerde Staten (GS) van de provincie Noord-Holland is het bevoegd gezag voor het verlenen van toestemming door middel van een vergunning of ontheffing. Provinciale Staten (PS) van de provincie Noord-Holland kunnen bij verordening vrijstelling verlenen van verbodsbepalingen met betrekking tot beschermde soorten.

Naast de Wnb geldt vanuit provinciale ruimtelijke beleidsregels ook regelgeving met betrekking tot beschermde gebieden zoals het Natuurnetwerk Nederland (hierna: 'NNN').

1.3 Te beschouwen natuurwet- en regelgeving

Wet natuurbescherming

Natura 2000-gebieden

In Nederland zijn ruim 160 gebieden aangewezen als Natura 2000-gebied, beschermd vanuit de Europese Vogelrichtlijn en/of Habitatrichtlijn. De afstand tot het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied Polder Westzaan is circa 1,2 kilometer (zie figuur 1.1).

Figuur 1.1 Natura 2000 en NNN-gebieden ten opzichte van het plangebied

Verstoringsfactoren zoals geluid, licht en optische verstoring van de aanlegfase en gebruiksfase zorgen vanwege de afstand, de aard van de werkzaamheden en tussenliggende obstakels (woonwijken) met zekerheid niet tot negatieve effecten in Natura 2000-gebieden.

Negatieve effecten door stikstofdepositie zijn niet met zekerheid uit te sluiten. Een AERIUS berekening is noodzakelijk.

Houtopstanden

Bomenrijen langer dan 20 bomen en houtopstanden groter dan 10 are buiten de bebouwde kom zijn beschermd, met enkele uitzonderingen. Dit heeft als doel het totale bosoppervlak in Nederland te behouden. Toetsing van eventuele effecten op beschermde houtopstanden is niet aan de orde, omdat het plangebied binnen de bebouwde kom Wet natuurbescherming ligt.

Beschermde soorten / soortenbescherming

Onder de soortenbescherming zijn diverse planten- en diersoorten specifiek beschermd en voor alle soorten geldt dat negatieve effecten zoveel mogelijk voorkomen moeten worden. Vanwege het mogelijk voorkomen van (beschermde) flora en fauna in en nabij het plangebied is een toetsing van eventuele effecten op beschermde soorten noodzakelijk.

Provinciaal beschermde gebieden

Natuurnetwerk Nederland

Veel natuurgebieden in Nederland zijn beschermd als het NNN. Het NNN omvat bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden met als doel deze beter met elkaar en het omliggende gebied te verbinden. Provincies zijn verantwoordelijk voor het aanwijzen van de gebieden. Het plangebied maakt geen deel uit van het NNN. Het dichtstbijzijnde NNN ligt op een afstand van 1,2 kilometer van het plangebied.

Een toetsing van de effecten op het NNN van ontwikkelingen die daarbuiten plaatsvinden (externe werking) is in provincie Noord-Holland niet van toepassing. Toetsing van die effecten op het NNN is daarom niet noodzakelijk.

In de provincie Noord-Holland zijn naast het NNN ook gebieden aangeduid en beschermd als Bijzonder Provinciale Landschappen. Het plangebied maakt geen deel uit van deze gebieden. Een toetsing van effecten op deze gebieden is daarom niet aan de orde.

1.4 TAUW en biodiversiteit

Naast de natuurwet- en regelgeving zijn er in alle projecten kansen waarmee dit project kan bijdragen aan herstel van biodiversiteit. In het hoofdstuk “Conclusies en aanbevelingen” zijn enkele van deze kansen voor dit project beschreven.

1.5 Kwaliteit

Bij uitvoering van deze natuurtoets is geen volledige zekerheid te geven over de aan- of afwezigheid van beschermde soorten. Dat komt doordat beschermde soorten soms een hele lage trefkans hebben, soms in heel kleine aantallen voorkomen en in sommige jaren zelfs afwezig kunnen zijn. Door inzet van deskundige ecologen en landelijk geaccepteerde onderzoeksmethodes wordt de kwaliteit van het onderzoek zoveel mogelijk gewaarborgd. Mede daarom is TAUW aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus, een samenwerkingsverband van adviesbureaus die ecologisch advies geven en ecologisch onderzoek verrichten.

2 Huidige situatie, beoogde ontwikkeling en uitgangspunten

Dit hoofdstuk beschrijft de huidige situatie, het voorgenomen plan en de uit te voeren werkzaamheden.

2.1 Huidige situatie

Figuur 2.1 toont de ligging van het plangebied. Het gaat om het gebied Behouden Haven te Zaandam, in de provincie Noord-Holland. Figuur 2.2 geeft een sfeerimpressie van het gebied. Het plangebied bestaat uit een pand van vijf verdiepingen hoog, omgeven door parkeerplaatsen, straten, een speeltuin met een grasveld en een tuin met heggen en bomen. Een loopbrug die het pand met een gebouw aan de overkant van de straat verbindt, valt ook binnen het plangebied.

De muren van het zorgcentrum zijn opgetrokken uit baksteen en hebben aan alle zijden en op alle hoogtes open stootvoegen. Er zitten veel ramen en puien aan het pand met kunststof kozijnen en hier en daar stoffen zonnenschermen. De dakrand is van kunststof gemaakt en is overal goed afgedicht, net als de puien en kozijnen. Enkel aan de noordzijde is er op de eerste verdieping op één plek ruimte tussen een pui en de muur. Het dak is plat en heeft overwegend een bitumen dakbedekking. Op het dak staat verder nog een bakstenen gebouwtje met open stootvoegen en een bitumen dakbedekking. Het pand is via een loopbrug verbonden met de woningen van 't Fluytschip (Nova Zembla 1-93). De loopbrug maakt onderdeel uit van het plangebied, het flatgebouw 't Fluytschip niet. De loopbrug bestaat uit een metalen constructie met glazen en kunststoffen platen als muren en dak. De vloer is van hout gemaakt. Zowel de vloer als de muren zijn deels open en staan daardoor in verbinding met de buitenlucht. De draagconstructie bestaat uit metalen balken en beton. Enkel het begin van de loopbrug (aan de zijde van het woonzorgcentrum) bestaat deels uit bakstenen met open stootvoegen. De tuin rondom het zorgcentrum is strak onderhouden.

De grote parkeerplaats ten oosten van het zorgcentrum maakt ook onderdeel uit van het plangebied. Op de parkeerplaats staan enkele kleine bomen, maar is verder volledig verhard en wordt druk gebruikt door bezoekers van de naastgelegen supermarkt. Ook een kleinere parkeerplaats ten noorden van het pand hoort bij het plangebied, evenals een deel van de tussengelegen straat (Behouden Haven). De speeltuin, de jeu-de-boulesbaan en het grasveldje ten westen van het pand behoren ook tot het plangebied, evenals de tussengelegen straat (Nova Zembla).

Aan het flatgebouw waarmee het pand middels de loopbrug verbonden is, hangen een aantal vleermuiskasten op de bovenste verdieping. Aan een huis ten zuiden van het plangebied hangen twee gierzwaluw/huismuskasten. 150 meter oostelijk van het plangebied loopt de rivier de Zaan, 225 meter westelijk van het plangebied loopt De Vaart.

Figuur 2.1 Ligging van het plangebied (globaal begrensd)

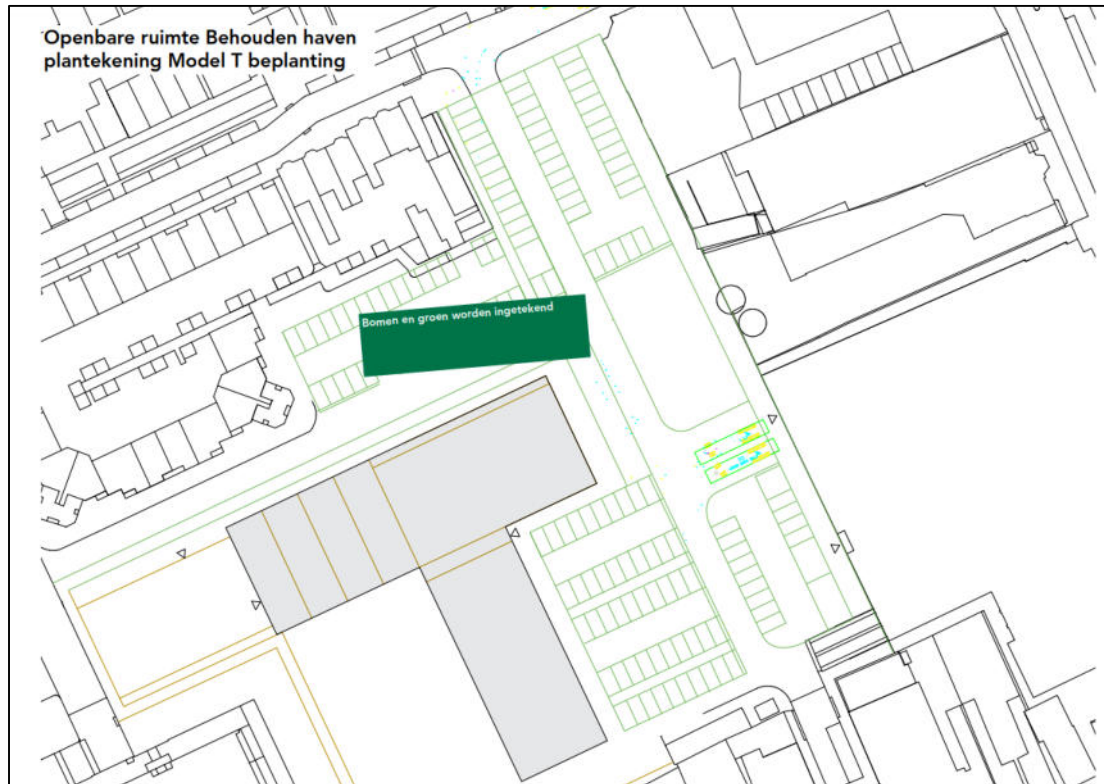
Figuur 2.2 Impressie van het plangebied

2.2 Beoogde ontwikkeling

Woonzorgcentrum Saenden van De Zorgcirkel wordt volledig gesloopt om plaats te maken voor een nieuw, modern pand. Ook de loopbrug dat het woonzorgcentrum met het tegenovergelegen flatgebouw 't Fluyschip verbindt, wordt gesloopt. Deze loopbrug verdwijnt definitief. De parkeerplaatsen binnen het plangebied worden opnieuw ingericht, waarbij een deel zal verdwijnen. Hiervoor in de plaats komt een aanrijroute voor vrachtwagens richting het winkelcentrum. Ook wordt er ruimte ingeruimd voor de realisatie van bomen en ander groen. Een concept plantekening is te zien in figuur 2.3.. Onder andere bomen, groen en verkeersstromen moeten nog worden ingetekend.

Exacte werkzaamheden aan de tuinen en de parkeerplaatsen binnen het plangebied zijn nog onduidelijk, evenals een planning van de voorgenomen werkzaamheden. Bij deze toetsing wordt er van de volgende punten uitgegaan:

- Het gehele pand en de loopbrug worden gesloopt. Hiervoor in de plaats wordt een gelijkend, maar groter pand gebouwd
- De parkeerplaatsen worden volledig verwijderd en opnieuw ingericht. Alle bomen op de parkeerplaats worden gekapt
- Al het groen dat aanwezig is binnen het plangebied wordt verwijderd

Figuur 2.3 Concept plantekening van het plangebied

2.3 Uitgangspunten werkzaamheden en toetsing

De volgende uitgangspunten zijn gehanteerd bij de toetsing in dit rapport:

- Het vergraven of dempen van oppervlaktewater is geen onderdeel van de werkzaamheden
- Een eventuele bestemmingsplanwijziging wordt niet meegenomen in deze rapportage

3 Soortenbescherming

Dit hoofdstuk beschrijft of het voorgenomen plan of project negatieve effecten heeft op beschermde flora en fauna en of vervolgstappen nodig zijn.

3.1 Beschermingsregime en bepalingen

Het onderdeel soortenbescherming onder de Wnb heeft bepalingen opgenomen voor de bescherming van in het wild levende dier- en plantensoorten. Het gaat onder meer om soorten die in Nederland, maar soms ook in Europa in hun voortbestaan worden bedreigd. De Wnb kent drie beschermingsregimes:

- Vogels: Het gaat hier om alle inheemse vogels in hun natuurlijk verspreidingsgebied. Ze zijn Europees beschermd via de Vogelrichtlijn
- Dieren en planten: Het gaat hier om inheemse dieren en planten, die zijn Europees beschermd via de Habitatrichtlijn en/of de verdragen van Bern en Bonn

- Nationale soorten: Het gaat hier om soorten, die niet onder de reikwijdte van de Vogel- of Habitatrichtlijn of de verdragen van Bern en Bonn vallen. Deze soorten zijn wel nationaal beschermd

Per beschermingsregime geldt een aantal verbodsbepalingen. Tabel 3.1 geeft een samenvatting van de verbodsbepalingen. Ze voorzien in de bescherming van verblijfplaatsen en de bescherming tegen versturende invloeden. Gedeputeerde Staten van provincie Noord-Holland kan een ontheffing verlenen van de verboden zoals benoemd in de artikelen 3.1, 3.5 en 3.10. Dit kan alleen wanneer er sprake is van een geldend wettelijk belang, er geen reële alternatieven zijn en er geen effect is op de staat van instandhouding beschermde soorten.

3.2 Vrijstellingen

In de Wnb is een aantal algemene soorten amfibieën en zoogdieren landelijk beschermd onder de categorie 'Nationale soorten', zoals gewone pad, bruine kikker en konijn. Gedeputeerde Staten van provincie Noord-Holland heeft bij verordening deze soorten 'vrijgesteld' van de ontheffingsplicht. Dit betekent dat voor deze soorten geen ontheffing nodig is voor werken gericht op ruimtelijke inrichting en ontwikkeling en beheer en onderhoud. Wel geldt voor deze soorten de zorgplicht (zie paragraaf 3.3). Vrijgestelde soorten zijn niet meegenomen in deze toetsing.

Tabel 3.1 Verbodsbepalingen soortenbescherming onder de Wnb. VR = Vogelrichtlijn, HR = Habitatrichtlijn. Cijfers verwijzen naar de wetsartikelen

Beschermingsregime	Vogels - HR	Dieren – HR/Bonn/Bern	Planten – HR/Bonn/Bern	Dieren - nationaal	Planten - nationaal
Verbodsbepaling					
Dieren of planten:					
Doden of vangen	3.1.1	3.5.1		3.10.1.a	
Storen/verstoren	3.1.4 (tenzij 3.1.5)				
Plukken, verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen			3.5.5		3.10.1.c
Onder zich hebben of vervoeren	3.2.6	3.6.2	3.6.2		
Plaatsen:					
Vernielen, beschadigen of wegnemen nesten	3.1.2				
Beschadigen of vernielen rust- of voortplantingsplaatsen	3.1.2	3.5.4		3.10.1.b	
Eieren:					
Vernielen (VR: en beschadigen)	3.1.2	3.5.3			

Beschermingsregime	Vogels - HR	Dieren – HR/Bonn/Bern	Planten – HR/Bonn/Bern	Dieren - nationaal	Planten - nationaal
Verbodsbepaling					
Rapen	3.1.3	3.5.3			
Onder zich hebben	3.1.3				

3.3 Zorgplicht

De zorgplicht (Wnb, artikel 1.11) houdt in dat handelingen die nadelige gevolgen kunnen hebben voor in het wild levende dieren en planten achterwege worden gelaten. De initiatiefnemer neemt de noodzakelijke maatregelen om negatieve gevolgen te voorkomen of zo veel mogelijk te beperken/ongedaan te maken. De zorgplicht betreft alle in het wild levende dieren en planten. De zorgplicht dient onder meer als vangnet voor de bescherming van soorten waarvoor op grond van de Wnb geen specifiek verbod geldt. De zorgplicht is overal van toepassing, binnen en buiten beschermde gebieden.

3.4 Werkwijze

De mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten is bepaald aan de hand van de volgende gegevens:

- Regionale en landelijke verspreidingsatlassen en -data
- Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF), geraadpleegd op 31 oktober 2023
- [De Ecoviewer van TAUW](#)
- Een oriënterend veldbezoek op woensdag 1 november 2023. Tijdens het oriënterende veldbezoek is gecontroleerd of de locatie voldoet aan eisen die soorten aan hun leefomgeving stellen. Ook is gekeken naar de aanwezigheid van (sporen van) beschermde soorten

3.5 Te toetsen soorten

3.5.1 Mogelijk aanwezige soorten op basis van literatuuronderzoek

Tabel 3.2 geeft een overzicht van alle beschermde soorten die op basis van verspreidingsgegevens mogelijk in (de omgeving van) het plangebied voorkomen.

Tabel 3.2 Beschermde soorten die op basis van verspreidingsgegevens mogelijk in (de omgeving van) het plangebied voorkomen

Soortgroep	Mogelijk aanwezige beschermde soorten
Flora	Kartuizer anjer, groot spiegeltokje, wolfskers, wilde ridderspoor
Grondgebonden zoogdieren	Boommarter, steenmarter, bunzing, wezel, hermelijn, eekhoorn, waterspitsmuis, noordse woelmuis, bever
Vleermuizen	Gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis, laatvlieger, tweekleurige vleermuis, rosse vleermuis, gewone grootoorvleermuis, watervleermuis, meervleermuis, franjestaart, baardvleermuis (artikel 3.5)
Vogels - jaarrond beschermde nesten	Huismus, gierzwaluw, ooievaar, slechtvalk, buizerd, sperwer, zwarte wouw, wespandief, boomvalk, havik, grote gele kwikstaart, steenuil, ransuil, kerkuil, roek

Soortgroep	Mogelijk aanwezige beschermde soorten
Vogels - jaar rond beschermd: afhankelijk van ecologische factoren	Huiszwaluw, boerenzwaluw, torenvalk, spreeuw, tapuit, bonte vliegenvanger, gekraagde roodstaart, zeearend, raaf
Vogels – in gebruik zijnde nesten	Algemene soorten, zoals merel en houtduif
Amfibieën	Rugstreeppad, kamsalamander, Alpenwatersalamander
Reptielen	Ringslang
Vissen	Geen beschermde soorten
Vlinders	Grote vos, zilveren maan, teunisbloempijlstaart
Libellen	Gevlekte witsnuitlibel, sierlijke witsnuitlibel
Overige ongewervelden	Geen beschermde soorten

3.5.2 Met zekerheid afwezige soorten op basis van habitat en/of ingreep

Op basis van de afwezigheid van geschikt habitat in en nabij het plangebied worden de aanwezigheid van en negatieve effecten op de volgende beschermde soort(groep)en op voorhand uitgesloten: flora, reptielen en libellen. Deze soort(groep)en worden om die reden niet verder behandeld in deze rapportage.

- Flora: het plangebied is voor het overgrote deel verhard en de tuinen bij het complex worden intensief onderhouden. Het voorkomen van beschermde planten binnen het plangebied is daarmee uitgesloten.
- Reptielen en libellen: er bevindt zich geen oppervlaktewater binnen het plangebied of in de directe omgeving daarvan. Negatieve effecten op de ringslang en libellen zijn daarmee uitgesloten.

Samengevat zijn alleen grondgebonden zoogdieren, vleermuizen, vogels (en nesten van vogels), amfibieën en vlinders relevant voor deze toetsing.

3.6 Toetsing beschermde soorten

In de volgende paragrafen zijn de effecten van de beoogde ontwikkeling op de in tabel 3.2 genoemde soorten beschreven.

3.6.1 Grondgebonden zoogdieren

De steenmarter leeft hoofdzakelijk in en nabij dorpen en steden rondom onoverzichtelijke erven met rommelhoekjes en vaak in of onder opslag van hout en stenen. Ook zolders en dergelijke worden gebruikt. Dit habitat is binnen het plangebied niet aanwezig. Gezien de staat van het gebouw (geen ingangen gezien) en de drukte in het pand zijn verblijfplaatsen van steenmarter in het pand ook uitgesloten. De aanwezigheid van potentiële verblijfplaatsen van steenmarter binnen het plangebied is daarmee uitgesloten. In de omgeving van het plangebied staan enkele heggen die mogelijk geschikt zijn voor steenmarter om als foerageergebied te gebruiken. Echter gezien de vrijwel volledig versteende omgeving is het zeer onwaarschijnlijk dat hier verblijfplaatsen zijn, daarnaast is het groen in het plangebied geïsoleerd. Aanwezigheid van foerageergebied is uitgesloten. Nader onderzoek is niet nodig.

Boommarters leven bij voorkeur in bossen, maar kunnen desondanks in dezelfde habitat als steenmarters voorkomen. Wezels leven bij voorkeur in open, droog natuur- en cultuurlandschap. De bunzing heeft een voorkeur voor kleinschalig landschap met houtwallen, greppels en sloten. De hermelijn komt in alle habitats voor, maar heeft een voorkeur voor natuurlijk landschap. Voorkomen van verblijfplaatsen en leefgebied is uitgesloten. Er is geen nader onderzoek nodig.

Eekhoorns komen hoofdzakelijk voor in bos, maar ook in tuinen, parken en houtwallen in bebouwd gebied, mits er voldoende voedsel beschikbaar is. Verblijfplaatsen bestaan uit nesten in bomen en/of in nissen en holtes in bomen. In het plangebied bevinden zich twee grote bomen. Gezien het zeer beperkte geschikte leefgebied, de stedelijke omgeving en het lage aanbod van voedsel, is voorkomen uitgesloten. Het nemen van mitigerende en compenserende maatregelen en het aanvragen van een ontheffing Wnb voor de eekhoorn is niet nodig.

De waterspitsmuis komt voor in en langs schoon, niet te voedselrijk, vrij snel stromend tot stilstaand water met een behoorlijk ontwikkelde watervegetatie en ruig begroeide oevers. De noordse woelmuis leeft in hoge vegetaties met vooral grasachtige planten. Door het ontbreken van de juiste habitatseisen zijn negatieve effecten op de waterspitsmuis en noordse woelmuis uitgesloten, het aanvragen van een ontheffing Wnb is voor deze soorten niet nodig.

Gezien de verstedelijkte omgeving en de afwezigheid van bos en water kan de aanwezigheid van en daarmee negatieve effecten op bever worden uitgesloten. Het aanvragen van een ontheffing Wnb voor de bever is niet nodig.

3.6.2 Vleermuizen

Hoewel vleermuizen zoogdieren zijn, worden deze vanwege hun afwijkende eigenschappen als afzonderlijke groep behandeld. Er zijn drie typen leefgebied van vleermuizen te onderscheiden, namelijk: verblijfplaatsen, foerageergebied en vliegroutes. Deze worden hieronder per type leefgebied beschreven. Verblijfplaatsen van vleermuizen zijn te allen tijde wettelijk beschermd. Indien foerageergebied en/of vliegroutes een essentieel onderdeel van het leefgebied van vleermuizen vormen, zijn deze functies eveneens wettelijk beschermd. Er wordt daarom onderscheid gemaakt in essentiële foerageergebieden en vliegroutes en niet-essentiële foerageergebieden en vliegroutes. Let wel dat vliegroutes soms al foeragerend worden gebruikt en dat onderscheid soms vaag is.

3.6.2.1 Verblijfplaatsen

Algemeen

Verblijfplaatsen van vleermuizen bevinden zich, afhankelijk van de soort, in woningen, allerlei andere bouwwerken zoals kerken, kantoorpanden en bunkers, in grotten, in boomholtes of achter schors en in kieren van bomen. Globaal kan daarbij onderscheid gemaakt worden tussen in gebouwen verblijvende vleermuissoorten en in bomen verblijvende vleermuissoorten. Omdat vleermuizen een duidelijke jaarcyclus kennen, maken we onderscheid tussen verschillende typen verblijfplaatsen, namelijk zomer-, kraam-, paar- en winterverblijfplaatsen.

Gebouw bewonende soorten

Het pand dat gesloopt gaat worden beschikt over grote aantallen open stootvoegen op alle verdiepingen (figuur 3.1). Via deze open stootvoegen is het voor vleermuizen mogelijk om achterliggende spouwmuren te bereiken. Daarnaast is er op één plek, aan de noordzijde op de eerste verdieping, ruimte tussen een pui en de muur (figuur 3.1). Het pand beschikt over meerdere daklijsten. Deze daklijsten sluiten zeer strak aan op de muren, waardoor vleermuizen hier geen verblijfplaatsen kunnen hebben (figuur 3.2).

Figuur 3.1 Mogelijke invliegopeningen voor vleermuizen in de vorm van open stootvoegen en ruimte tussen een pui en de muur

Figuur 3.2 De ruimte onder daklijsten is te krap voor vleermuizen om als verblijfplaats te gebruiken

De franjestaart, tweekleurige vleermuis, meervleermuis, laatvlieger, kleine dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, gewone dwergvleermuis, ingekorven vleermuis, gewone grootoorvleermuis en baardvleermuis gebruiken (deels) gebouwen als verblijfplaats.

Gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis en laatvlieger kunnen de bereikbare spouwmuren gebruiken als zomer-, kraam-, paar- en winterverblijfplaats. Het is niet uitgesloten dat de gewone dwergvleermuis een massawinterverblijfplaats heeft in het gebouw, vanwege de omvang van het pand. De beoogde ontwikkeling vindt plaats aan mogelijk geschikte verblijfplaatsen, waardoor de werkzaamheden mogelijk leiden tot het verstoren en/of vernietigen van deze verblijfplaatsen en doden van vleermuizen (overtreding Wnb, artikel 3.5 lid 2 en 4) kan leiden. Nader onderzoek naar gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis en laatvlieger is nodig, wat kan leiden tot de noodzaak om een ontheffing Wnb aan te vragen.

De meervleermuis en gewone grootoorvleermuis gebruiken soortgelijke locaties als zomer-, kraam- en paarverblijfplaats, maar niet als winterverblijfplaats. Zowel de meervleermuis als de gewone grootoorvleermuis komen vooral in randen van steden en in dorpen voor. Meervleermuis is afhankelijk van grote wateren om te migreren. Ten zuiden van Zaandam ligt het Noordzeekanaal welke een bekende migratieroute van meervleermuis is (Haarsma, 2012). Aanwezigheid van zomer-, paar- en kraamverblijfplaatsen is niet uitgesloten. Beide soorten overwinteren in bunkers en grotten dus deze zijn met zekerheid niet aanwezig. Nader onderzoek

naar meervleermuis en gewone grootoorvleermuis is nodig, wat kan leiden tot de noodzaak om een ontheffing aan te vragen.

De franjestaart verblijft overwegend in bomen, maar soms ook op zolders en ruimtes achter betimmering of vensterluiken. Ook de baardvleermuis gebruikt soortgelijke zomer- en kraamverblijfplaatsen, terwijl hun paar- en winterverblijfplaatsen ondergronds in bouwwerken zijn. Dergelijke verblijfplaatsen zijn in het plangebied niet aanwezig, dus worden verblijfplaatsen van de franjestaart en baardvleermuis in het plangebied en/of negatieve effecten daarop uitgesloten. Daarbij hebben beide soorten ook een sterke aversie tegen verlichting (Voigt et al., 2018). Een nader onderzoek naar deze functies is daarom niet nodig en het overtreden van de verbodsbepalingen van de Wnb is uitgesloten. Een ontheffing van de Wnb is voor deze vleermuissoorten niet nodig.

De tweekleurige vleermuis gebruikt in vlakke gebieden muurspleten en zolderruimten van hoge gebouwen als zomer- en kraamverblijfplaats. Als winterverblijfplaats worden grotten, kelders en ook spleten in hoge gebouwen gebruikt. Als paarverblijfplaats is de tweekleurige vleermuis afhankelijk van gebouwen van méér dan acht verdiepingen (Rydell & Baagoe, 1994; Shpak, 2017; Suba, Vietniece & Petersons, 2010). Zomer- en kraamverblijfplaatsen in het pand kunnen niet worden uitgesloten, geschikte winterverblijfplaatsen zijn afwezig. Omdat het pand uit slechts vijf verdiepingen bestaat, kan de aanwezigheid van paarverblijfplaatsen worden uitgesloten. Nader onderzoek naar zomer- en kraamverblijfplaatsen van de tweekleurige vleermuis is nodig, wat kan leiden tot de noodzaak om een ontheffing Wnb in het kader van verblijfplaatsen aan te vragen.

In tabel 3.3 is samengevat naar welke soorten vleermuizen en typen verblijfplaatsen onderzoek nodig is. Afhankelijk van de uitkomsten van het nader onderzoek kan het nemen van maatregelen en het aanvragen van een ontheffing Wnb noodzakelijk zijn.

Boom bewonende soorten

Verschillende soorten vleermuizen gebruiken (onder andere) holtes en kieren in bomen als verblijfplaats. In dit geval kan het gaan om rosse vleermuis, franjestaart, watervleermuis, ruige dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis en baardvleermuis. In en nabij het plangebied staan meerdere omvangrijke bomen (stamdiameters van circa 20 tot 60 centimeter) die gekapt gaan worden. Visuele inspectie tijdens het veldbezoek op woensdag 1 november 2023 heeft echter duidelijk gemaakt dat het de betreffende bomen ontbreekt aan geschikte holtes en kieren. Verstoring en/of vernietiging van verblijfplaatsen in bomen is uitgesloten, omdat verblijfplaatsen van vleermuizen in de aanwezige bomen niet voor kunnen komen.

3.6.2.2 Foerageergebieden

Foerageergebieden van vleermuizen zijn onder andere groen- of waterstructuren zoals struweel, bomenrijen, andere opgaande begroeiing en watergangen. Het plangebied kan mogelijk deels door enkele vleermuizen gebruikt worden als onderdeel van het foerageergebied, met name vanwege de aanwezigheid van enkele bomen. Aangezien in de directe omgeving alternatieven aanwezig zijn door de aanwezigheid van meer en grotere bomen (met name ten westen van het

plangebied) is de aanwezigheid van essentieel foerageergebied echter uitgesloten. Het is hiermee uitgesloten dat foerageergebieden verloren gaan die essentieel zijn voor het behoud van lokale vleermuispopulaties. Een nader onderzoek naar dit type leefgebied is dan ook niet nodig. Een ontheffing voor het aantasten van essentieel foerageergebied is ook niet nodig.

3.6.2.3 Vliegroutes

Het plangebied kan mogelijk deels door enkele vleermuizen gebruikt worden als vliegroute of een onderdeel daarvan. Het gaat hierbij met name om het gebouw. Omdat het pand echter geen onderdeel uitmaakt van een grotere lijnvormige structuur, is een functie als essentiële vliegroute uitgesloten. Daarbij zijn er in de omgeving voldoende alternatieve gebouwen die deze functie kunnen vervullen. Het is uitgesloten dat door het voornemen vliegroutes verloren gaan die essentieel zijn voor het behoud van lokale vleermuispopulaties. Een nader onderzoek naar dit type leefgebied is dan ook niet nodig. Een ontheffing voor het aantasten van essentiële vliegroutes is ook niet nodig.

Tabel 3.3 Mogelijk aanwezige soortfunctiecombinaties van vleermuizen in het plangebied

Type functie	Vleermuissoorten
Zomerverblijf in gebouw/bouwwerk	Gewone dwergvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis, tweekleurige vleermuis, meervleermuis, gewone grootoorvleermuis
Paarverblijf in gebouw/bouwwerk	Gewone dwergvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis, meervleermuis, gewone grootoorvleermuis
Kraamverblijf in gebouw/bouwwerk	Gewone dwergvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis, tweekleurige vleermuis, meervleermuis, gewone grootoorvleermuis
Winterverblijf in gebouw/bouwwerk	Gewone dwergvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis
Massawinterverblijf in gebouw	Gewone dwergvleermuis

3.6.3 Vogels

3.6.3.1 Vogels - jaarrond beschermde nesten

De nesten van deze vogelsoorten zijn het hele jaar beschermd, evenals de functionele leefomgeving rondom het nest.

De gierzwaluw en de huismus broeden in of aan gebouwen, bijvoorbeeld onder dakpannen, in gaten/kieren in muren of in neststenen. Het pand in het plangebied mist deze kenmerken en is daarom voor de gierzwaluw en huismus ongeschikt als broedlocatie. In de directe omgeving zijn er wel geschikte broedlocaties aanwezig, maar de geplande werkzaamheden hebben hier geen invloed op omdat deze soorten reeds gewend zijn aan verstoring door hun broedlocatie in deze stedelijke omgeving. Nader onderzoek en het aanvragen van een ontheffing Wnb voor deze soorten is daarom niet nodig.

De kerkuil vestigt zich in gebouwen als schuren en kerktorens en broedt in Nederland vrijwel uitsluitend in speciale nestkasten en incidenteel in boomholtes. De steenuil broedt in nestkasten en in boomholten, maar ook in rustige hoekjes of nissen van (doorgaans agrarische) gebouwen. In het plangebied zijn er voor beide soorten geen geschikte broedplaatsen aanwezig, waardoor hun voorkomen uitgesloten is. Nader onderzoek en het aanvragen van een ontheffing Wnb voor deze soorten is daarom niet nodig.

Gezien de specifieke eisen die grote gele kwikstaart, wespandief, zwarte wouw en havik stellen aan broedplaatsen (stromend water, bos) en deze habitateisen ontbreken in het plangebied, zijn nesten van deze soorten op voorhand uitgesloten. Nader onderzoek en het aanvragen van een ontheffing Wnb voor deze soorten is daarom niet nodig.

Boomvalk, buizerd, roek, sperwer en ransuil broeden in (meestal grote) bomen. In het plangebied staan hiervoor enkele geschikte bomen. Er zijn tijdens het veldbezoek geen nesten aangetroffen die mogelijk van deze soorten kunnen zijn. Nader onderzoek en het aanvragen van een ontheffing Wnb voor deze soorten is daarom niet nodig.

De ooievaar is afhankelijk van extensief beheerde weilanden in veenweidegebieden en uiterwaarden met een hoge waterstand. Voor een broedplek maakt de ooievaar gebruik van kunstmatige nestgelegenheden op daken en wagenwielen, maar hij broedt ook in zelfgemaakte nesten in bomen. Hoewel de bomen binnen het plangebied en het dak van het pand in theorie geschikt zijn als nestlocatie. Tijdens het veldbezoek zijn geen nesten waargenomen. Nader onderzoek en het aanvragen van een ontheffing Wnb voor de ooievaar is daarom niet nodig.

In Nederland broedt de slechtvalk zowel buiten als binnen de stad. Binnen de stad worden nesten op grote hoogte aangetroffen aan of in bouwwerken, zoals hoge kantoorgebouwen of kerken. Het nest wordt dan gemaakt in een nestkast of op richels en in nissen. Daarnaast beschikt het pand niet over nestkasten, richels of nissen die geschikt zijn als nestlocatie. Een nestlocatie van de slechtvalk is daarmee uitgesloten. Nader onderzoek en het aanvragen van een ontheffing Wnb voor de slechtvalk is daarom niet nodig.

3.6.3.2 Vogels – jaarrond beschermd: afhankelijk van ecologische factoren

Bij vogelsoorten uit deze categorie gaat het om vogels die vaak elk jaar terugkeren naar de omgeving waar ze gebroed hebben, maar die wel flexibel zijn om een nieuw nest te maken of zich elders te vestigen. Het gaat dus om de bescherming van het functionele leefgebied en dit is alleen aan de orde als de betreffende soort voor zijn voortplanting uitsluitend afhankelijk is van dat functionele leefgebied en er geen alternatieven of uitwijkmogelijkheden in de omgeving zijn. Een omgevingsscan is nodig om per soort te bepalen of het nest en het functionele leefgebied bij dit voornemen jaarrond beschermd zijn. Daarbij spelen de landelijke staat van instandhouding (die voortkomt uit onder andere verspreiding, populatie en trend), het belang van de in en nabij het plangebied aanwezige populatie en alternatief leefgebied in de directe omgeving een belangrijke rol.

De huiszwaluw maakt in Nederland nesten van zand en klei tegen gebouwen van baksteen en beton. Hierdoor is de huiszwaluw in Nederland een echte cultuurvolger geworden en eventueel aanwezige (restanten of sporen van voormalige) nesten zijn dan ook makkelijk te vinden. Het woonzorgcentrum is grotendeels opgetrokken uit bakstenen, maar er zijn geen (resten van) nesten aangetroffen. De geplande werkzaamheden hebben dan ook geen negatieve effecten op de huiszwaluw, verder onderzoek of het aanvragen van een ontheffing Wnb is niet nodig.

De spreeuw broedt vaak met meerdere soortgenoten bij elkaar in de buurt. Nesten worden zowel in natuurlijke holtes van bomen als in nestkasten en in gaten/nissen in gebouwen gemaakt. Het woonzorgcentrum biedt echter geen geschikte broedruimtes en nesten zijn dan ook niet aangetroffen. De bomen op het terrein zijn ook niet geschikt om te nestelen, aangezien er geen gaten/holten zijn waargenomen. De omliggende woonwijken bieden waarschijnlijk meer nestelkansen. De geplande werkzaamheden hebben dan ook geen negatieve effecten op de spreeuw, verder onderzoek of het aanvragen van een ontheffing Wnb is niet nodig.

De boerenzwaluw is een echte boerenlandvogel, de tapuit leeft in Nederland in de duinen en heidevelden. Raven leven in Nederland in uitgestrekte gebieden waarin bossen en heide elkaar afwisselen, terwijl de zeearend afhankelijk is van grote bomen omringd door rustige, vis- en watervogelrijke moeraslanden. De gekraagde roodstaart komt voor in gevarieerde, oude gemengde bossen met open plekken (heidevelden, schraalgraslanden of andere open gebieden) met een ruim aanbod van spechtengaten in de bomen. De torenvalk leeft in (half)open land met veel woelmuizen en broedt in nestkasten, solitaire bomen en aan de rand van bos en bosjes. De bonte vliegenvanger wordt vooral aangetroffen in halfopen loof- en gemengde bossen met een gevarieerde structuur. Gezien de zeer verstedelijkte omgeving ontbreekt het aan geschikt habitat voor deze soorten in het plangebied. Het voorkomen van nesten van deze soorten binnen het plangebied is daarmee uitgesloten. De geplande werkzaamheden hebben dan ook geen negatieve effecten op deze soorten, verder onderzoek of het aanvragen van een ontheffing Wnb is niet nodig.

3.6.3.3 Vogels – in gebruik zijnde nesten

De nesten van alle inheemse vogelsoorten zijn beschermd wanneer ze als broedlocatie in gebruik zijn. Bij het veldbezoek zijn geschikte nestlocaties van broedvogels aangetroffen, zoals de bomen en bosschages binnen het plangebied, of bovenop het dak van het pand. De werkzaamheden leiden mogelijk tot het verstoren en/of doden van individuen en het vernietigen van eieren, rustplaatsen en nesten (overtreding Wnb, artikel 3.1, lid 1, 2 en 4).

Vogels kunnen gedurende het gehele jaar gaan broeden. Het is daarom belangrijk om hier voorafgaand aan de werkzaamheden rekening mee te houden. De kans op een broedgeval is het grootst in de periode maart tot en met augustus. Ons advies is om de werkzaamheden (zoveel mogelijk) uit te voeren buiten deze periode. Ook buiten deze periode zijn broedende vogels beschermd. Het is noodzakelijk om voorafgaand aan de werkzaamheden contact op te nemen met een ecooloog om te bepalen of een controle op nesten van broedvogels noodzakelijk is. Indien een broedende vogel aanwezig is, kan het nodig zijn om de werkzaamheden uit te stellen totdat

de jongen zijn uitgevlogen en niet meer afhankelijk zijn van het nest. Mogelijk kan een deel van de werkzaamheden wel uitgevoerd worden door het aanhouden van een door een ecooloog vastgestelde verstoringsvrije zone.

3.6.4 Amfibieën

Gezien het ontbreken van water en heide in en nabij het plangebied, kan het voorkomen van kamsalamander en alpenwatersalamander worden uitgesloten. Nader onderzoek en het aanvragen van een ontheffing Wnb voor deze soorten is daarom niet nodig.

De rugstreeppad is een echte pionierssoort die plotseling op een terrein kan opduiken. Hoewel de tuinen binnen het plangebied strak onderhouden zijn, kan niet worden uitgesloten dat de rugstreeppad hier overwintert. De dichtstbijzijnde bekende waarnemingen van rugstreeppadden zijn slechts 1,1 kilometer westelijk van het plangebied gedaan, een afstand die de rugstreeppad goed in korte tijd kan overbruggen. Wel is de rugstreeppad een zeer slechte zwemmer, wat voorkomen van de soort binnen het plangebied onwaarschijnlijk maakt, aangezien het plangebied volledig ingesloten is door grote wateren. Ten oosten loopt de Zaan, ten noorden de Papenpadsloot en ten westen en zuiden De Vaart. Al deze wateren staan met elkaar in verbinding. Binnen dit gebied zijn er geen waarnemingen van de rugstreeppad bekend. Daarnaast is het plangebied ook volledig omsloten door grote, drukke wegen in de vorm van de s150, s151/N203, s152 en de A8. Ook binnen dit gebied zijn er geen waarnemingen van de rugstreeppad bekend. Door de combinatie van deze barrières is het uitgesloten dat rugstreeppadden binnen of nabij het plangebied voorkomen. Nader onderzoek en het aanvragen van een ontheffing Wnb voor de rugstreeppad is daarom niet nodig.

3.6.5 Vlinders

De grote vos leeft in vochtige, open bossen, bosranden, boomgaarden en andere plekken met grote vrijstaande bomen. De waardplanten zijn vooral iep, maar ook zoete kers, populier en sommige wilgensoorten.

Zilveren maan leeft in natte tot vochtige, schrale graslanden bloemrijke hooi- of rietlanden. De waardplanten zijn vooral moerasviooltje, maar ook hondsviooltje.

De teunisbloempijlstaart leeft op open plekken in vochtige bossen, bosranden en warme open plaatsen. De waardplanten zijn wilgenroosje, teunisbloem, basterdwederik en kattenstaart. De soort overwintert als pop in de strooisellaag.

Voor geen van de genoemde vlindersoorten voldoet het plangebied aan de voorwaarden die worden gesteld aan leefgebied. Ook zijn de waardplanten niet aanwezig binnen het plangebied. Het voorkomen van deze vlinders binnen het plangebied is daarom uitgesloten. Nader onderzoek en het aanvragen van een ontheffing Wnb voor vlinders is daarom niet nodig.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Aanleiding en doel

In opdracht van Gemeente Zaanstad heeft TAUW onderzoek gedaan naar de consequenties van de geldende natuurwet- en regelgeving voor het slopen van woonzorgcentrum Saenden van De Zorgcirkel, inclusief de sloop van een loopbrug en herinrichting van parkeerplaatsen. De ontwikkeling kan alleen doorgaan als deze niet in strijd is met de natuurwetgeving, of als de benodigde vergunningen en/of ontheffingen kunnen worden verleend.

4.2 Relevante natuurwet- en regelgeving

Voor de toetsing van het voornemen is de volgende natuurwet- en regelgeving van toepassing:

Wet natuurbescherming:

- Natura 2000
- Soortbescherming

Provinciaal beschermde gebieden:

- NNN
- Bijzonder Provinciale Landschappen

4.3 Conclusies toetsing

4.3.1 Wet natuurbescherming

Natura 2000-gebieden

Gezien de aard van de werkzaamheden, tussenliggende obstakels (woonwijken) en de afstand van 1,2 kilometer tot het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied (Polder Westzaan) zijn negatieve effecten ten gevolge van verstoringfactoren als geluid, licht en optische verstoring uitgesloten.

Significante negatieve effecten door stikstofdepositie op Natura-2000 gebieden zijn niet met zekerheid uit te sluiten. Een AERIUS berekening is noodzakelijk.

Soortenbescherming

De beoogde ontwikkeling heeft mogelijk negatieve effecten op door de Wnb beschermde soorten, namelijk vleermuizen en broedvogels. Door het nemen van mitigerende maatregelen kunnen negatieve effecten op broedvogels worden voorkomen. Dit kan door te werken buiten het broedseizoen (loopt van maart t/m augustus). Nader onderzoek naar deze soorten is daarom niet nodig. Voor vleermuizen is het noodzakelijk nader onderzoek uit te voeren conform de vastgestelde soort specifieke protocollen en methodes. Afhankelijk van het nader onderzoek kan het nemen van maatregelen en/of het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk zijn.

Tabel 4.1 Samenvatting van de resultaten van de toetsing van effecten op beschermde soorten

Soortgroep	Overtreding Wnb	Nader onderzoek	Te nemen maatregelen
Flora	Nee	Nee	-
Grondgebonden zoogdieren	Nee	Nee	-
Vleermuizen	Mogelijk	Ja	Nader onderzoek bestaande uit 5 veldbezoeken in de periode van mei tot en met september
Vogels – jaarrond beschermde nesten	Nee	Nee	-
Vogels – functioneel leefgebied nest beschermd	Nee	Nee	-
Vogels – broedvogels	Mogelijk	Mogelijk	Werken buiten het broedseizoen (maar t/m augustus). Indien dit niet mogelijk is dient een broedvogelcontrole uitgevoerd te worden voorafgaand aan de start van de werkzaamheden.
Amfibieën	Nee	Nee	N.v.t.
Reptielen	Nee	Nee	N.v.t.
Vissen	Nee	Nee	N.v.t.
Vlinders	Nee	Nee	N.v.t.
Libellen	Nee	Nee	N.v.t.
Overige ongewervelden	Nee	Nee	N.v.t.
Zorgplicht	Nee	Nee	

Beschermde houtopstanden

De in het plangebied te kappen bomen vallen niet onder de bescherming van de Wnb. Het is wel noodzakelijk in de gemeentelijke regels na te gaan en te beoordelen of een omgevingsvergunning nodig is voor het kappen van de bomen in het plangebied.

4.3.2 Provinciaal beschermde gebieden

Natuurnetwerk Nederland

Een toetsing van de effecten op het NNN van ontwikkelingen die daarbuiten plaatsvinden (externe werking) is in provincie Noord-Holland niet van toepassing. Het plangebied maakt geen onderdeel uit van het NNN. Toetsing van mogelijke effecten op het NNN is daarom niet noodzakelijk.

Provinciale beschermingsregimes

In de provincie Noord-Holland zijn naast het NNN ook gebieden aangeduid en beschermd als Bijzonder Provinciale Landschappen. Het plangebied maakt geen deel uit van deze gebieden en

externe werking is niet van toepassing. Een toetsing van effecten op deze gebieden is daarom niet aan de orde.

4.4 Consequenties planvorming en uitvoering

Pas na afronding van de soortgerichte onderzoeken kunnen de benodigde maatregelen en/of de noodzaak van het aanvragen van een ontheffing worden bepaald. De afhandeling van een ontvankelijke aanvraag van een ontheffing door het bevoegde gezag duurt circa zes maanden. De maatregelen kunnen aanpassingen van de uitvoeringsplanning en -wijze omvatten, evenals het inpassen van natuurfuncties in het voornemen. Bij werkzaamheden in het broedseizoen bestaat de kans op vertraging vanwege de kans op verstoring van broedende vogels.

4.5 Aanbevelingen en kansen biodiversiteit

TAUW gelooft dat we samen de achteruitgang van biodiversiteit in Nederland kunnen stoppen. TAUW is aangesloten bij het Deltaplan Biodiversiteitsherstel waarin overheden, marktpartijen en maatschappelijke organisaties samenwerken aan biodiversiteit als kerndoel voor de openbare ruimte. Vanuit deze ambitie kijken we met onze opdrachtgevers naar concrete en realistische mogelijkheden voor biodiversiteitsherstel in onze projecten.

Kansen in dit project

De ecologen van TAUW kijken verder dan de aanwezigheid van strikt beschermde soorten. Vanuit het motto 'meer biodiversiteit achterlaten dan je aantreft' signaleren we kansen voor dit project om bij te dragen aan het herstel van biodiversiteit. Hieronder geven we op beknopte wijze enkele kansen aan. Wij bespreken deze voorstellen graag met u en werken desgewenst de praktische aspecten verder uit. Voor dit project liggen er mogelijkheden voor biodiversiteitsherstel door:

- Het opstellen van een concreet ecologisch beheer- en/of inrichtingsplan, bijvoorbeeld gericht op verhoging van de bloemrijkdom voor bijen. Hierbij sluiten we zo veel mogelijk aan op de (toekomstige) situatie in uw projectgebied, gemeentelijk natuurbeleid en regionale doelsoorten en potenties. Biodiversiteit vraagt om maatwerk en ieder project is anders. In een plan nemen we de best passende maatregelen op. Voorbeelden van potentiële maatregelen zijn:
 - *Het vergroten van de diversiteit aan leefgebied voor planten en dieren door via aanplant of beheer te zorgen voor verschillende biotooptypen (water, kruidenvegetatie, struweel, bomen) en geleidelijke overgangen hiertussen.*
 - *Het versterken van populaties door te voorzien in nestkasten en/of verblijfplaatsen (bijv. vogels en vleermuizen), wanneer blijkt dat nestgelegenheid een beperkende factor is.*
 - *Het vergroten en versterken van leefgebieden voor planten en dieren door ecologisch beheer van (openbaar) groen, bijvoorbeeld door het beheer van grasvegetaties af te stemmen op bloemrijkdom en insecten.*
 - *Het versterken van leefgebied en migratiezones door het aanbrengen van natuurlijke elementen als takkenrillen, dood hout, of stenige elementen.*
 - *Het beperken van verstoring door bijvoorbeeld verlichting of geluid.*
- Het opstellen van een integraal duurzaamheidsadvies. Herstel van biodiversiteit heeft raakvlakken met andere opgaven zoals energietransitie, circulaire economie, klimaatadaptatie en verstedelijkingsvraagstukken. TAUW is gewend projecten integraal te benaderen.

Ecologen werken daarvoor vaak samen met andere experts. Ook voor uw project kunnen kansen voor biodiversiteit worden gekoppeld aan andere duurzaamheidsopgaven.

5 Literatuur

BIJ12, 2017. Kennisdocumenten beschermde soorten.

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff & de Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland. Verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Broekhuizen S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters, J.C. Buys, 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft, 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Dijkstra, K.B., Kalkman, V.J., Ketelaar, R., van der Wiede, M.J.T., 2002. De Nederlandse libellen (odonata). Nederlandse fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Herder J.E., A. van Diepenbeek & R.C.M. Creemers, 2013. Verspreidingsonderzoek reptielen en amfibieën 2013. Rapport 2013-010. Stichting RAVON, Nijmegen.

Rydell, J. & H.J. Baagoe, 1994. *Vespertilio murinus*. Mammalian Species nr 467. The American Society of Mammalogists, juni 1994.

Shpak, A.V., 2017. Hibernation of Parti-Coloured Bat, *Vespertilio murinus* (Chiroptera, Vespertilionidae), in Belarus. Vestnik Zoologii vzoo-2017-0014. National Academy of Sciences of Belarus, April 2017.

Suba, J., D. Vietniece en G. Petersons, 2010. The parti-coloured bat *Vespertilio murinus* in Riga (Latvia) during autumn and winter. Environmental and experimental Biology 8: 93-96. University of Latvia, September 2010.

van Dijk A.J. & Boele A. 2011. Handleiding SOVON Broedvogelonderzoek. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, Vleermuisprotocol 2020.

Voigt, C. C., Azam, C., Dekker, J., Ferguson, J., Fritze, M., Gazaryan, S., ... & Zgmajster, M. (2018). EUROBATS (No. 8). Guidelines for consideration of bats in lighting projects.

Geraadpleegde internetwebsites:

www.floron.nl

www.libellennet.nl

www.ravon.nl

www.sovon.nl

www.verspreidingsatlas.nl

www.vleermuis.net

www.vlinderstichting.nl/vlinders

www.zoogdiervereniging.nl